

בירורי הלכה
אקטואליים
מתוך הסוגיות
והפוסקים

יום הכיפורים

בירור הלכה

נידון - האם מותר להשתמש באלכוג'ל ביוה"כ

היות ואנו מצויים כעת רח"ל בעיצומה של מגפת הקורונה המדבקת אלפים מדי יום ביומו, והנה היום הנפלא יום הכיפורים שעיני כל ישראל נשואות אליו משמש ובא, ועם ישראל בהמוניו יבאו ויתכנסו בע"ה לבתי כנסיות או בחצרות ה' לבקש ולהתחנן ולשפוך את ליבם לאביהם שבשמים, ואף שוודאי ינקטו במשנה זהירות, מ"מ יחד עם המון העם ואורך התפילות יהיו רבים שירצו להשתמש באלכוג'ל לחטות את הידים, נשאלת השאלה האם מותר להשתמש באלכוג'ל ביוה"כ.

כמים בקרבו", וכתב תוס' ב' ת', ועולה בת' א' דדסיכה כשתיה בתרומה דאורייתא, וכן עולה בדעת הרמב"ם תרומות י' ב' שהביא המקור של "ולא יחללו" וע"ע ברמב"ם תרומות יא' א' שהביא את המקור של "ותבא כמים בקרבו", וז"ל הרמב"ם "התרומה ניתנת לאכילה ולשתייה ולסיכה שהסיכה היא כשתיה שנאמר ותבא כמים בקרבו וכשמן בעצמותיו" וע"ע ברמב"ם מעשר שני פרק ג' י' "מעשר שני ניתן לאכילה ושתיה שנאמר ואכלת לפני יי' אלהיך, וסיכה כשתיה".

וע"ע ברש"י ביבמות עד' לענין שמן מעש"ש דמשמע דהסיכה כשתיה דאורייתא, (וע' בשעה"צ תרי"א ס"ק ב') ובת' ב' בתוס' עולה דסיכה כשתיה דרבנן, וכ"כ בתו"י כאן, ותוס' בנדה לב' וכ"כ הרשב"א והר"ן.

האם יש דין סיכה כשתיה בשאר איסורים

תוס' הנ"ל ביומא מוסיף שדין סיכה כשתיה מדרבנן הוא רק בתרומה, ולא בשאר איסורים ומותר לסוך בחלב. וביוה"כ מה שסיכה אסורה הוא מדין עינוי דאסור להתענג בסיכה ביוה"כ, ולא מדין סיכה כשתיה.

בתוס' בנדה לב' כתבו דדין סיכה כשתיה הוא רק בשמן ומדרבנן, ולא בחלב או שומן חזיר, ועולה מדברי תוס' בנדה שסיכה כשתיה שייך בכל האיסורים.

ע' בגר"א או"ח שכו' שמביא מהמרדכי וסה"ת דסיכה כשתיה בשאר איסורים מדרבנן.

בדעת הרמב"ם שבתרומה סיכה כשתיה מדאורייתא כתב הגר"י במכתבים בסוף הספר שבשאר איסורי אכילה אין דין סיכה כשתיה מדאורייתא, דדין סיכה כשתיה הוא רק בחפצא, והסך לא נחשב כאוכל באיסורי אכילה,

וכתב הגר"י להוכיח בדעת הרמב"ם שבתרומה יש שני דינים, יש איסור לזר מחמת החפצא של התרומה שהיא ניתנה לכהנים, ובזה שייך סיכה כשתיה, אולם יש עוד איסור לזר על הגברא כמו כל מאכ"א, ולגבי האיסור על הגברא היכא שצריך

יש לברר כמה נושאים,

האם לתת אלכוג'ל על ידי נחשב רחיצה או סיכה

האם סיכה חמורה מרחיצה ביוה"כ.

האם רק סיכה של תענוג אסורה או גם סיכה ללא תענוג אסורה.

האם ביוה"כ סיכה אסורה מדין עינוי או אף מחמת דסיכה כשתיה, והנפק"מ בזה.

האם סיכה כשתיה אסורה מדאורייתא או מדרבנן, ומה הדין ביוה"כ

האם סיכה כשתיה היא דווקא בשמן או אף בשאר דברים

באמת מצאנו דין סיכה כשתיה בכמה עינינים, - לענין תרומה ומעש"ש וכד', לענין מאכ"א חלב ושומן חזיר, ולענין יוה"כ, ויש לבאר האם דיניהם וגדרם שווה.

ומצאנו בג"מ כמה מקורות לאיסור סיכה, בתרומה יש דרשה "ולא יחללו", לענין יוה"כ כתוב ה' עינויים בתורה ועינוי מיותר לאיסור סיכה, והמשנה בשבת מביאה דרשה "ותבא כמים בקרבו וכשמן בעצמותיו", והג"מ ביומא מביאה דרשה מקרא דדניאל "וסוך לא סכתי".

ע' בתוס' יומא עז' ד"ה "דתנן", וד"ה "מנין" שבארו מדוע צריך לכל הדרשות, (ולהלן יתבאר).

בהקדם יש לדון האם סיכה כשתיה דאורייתא או דרבנן, האם סיכה כשתיה נאמר בשאר איסורים, ובמה יש סיכה כשתיה, ואחרי זה נבוא לדון לענין יוה"כ, האם ביוה"כ יש דין סיכה כשתיה, והאם ביוה"כ אסור סיכה שלא לתענוג.

סיכה כשתיה דאורייתא או דרבנן

הראשונים דנו האם סיכה כשתיה דאורייתא או דרבנן, תוס' יומא עז' ד"ה "דתנן" הביא את הג"מ בנדה לב' שמביאה דסיכה כשתיה משני מקורות "מולא יחללו", "ומותבא כמים בקרבו" והק' תוס' אם איסור סיכה נלמד מפסוק בתורה "ולא יחללו", אמאי הביאה הג"מ אסמכתא מתהלים "ומותבא

במה יש סיכה כשתיה

בתוס' בנדה לב' כתבו דדין סיכה כשתיה הוא רק בשמן ומדרבנן, ולא בחלב או שומן חזיר, ואילו בתוס' ביומא עולה שסיכה כשתיה הוא רק בתרומה והוא לא דווקא בשמן.

יין - ברשב"א שהובא בב"י יור"ד קכג' עולה שאף ביינ יש דין סיכה.

ומיהו במיין וודאי ל"ש סיכה דא"כ כל רחיצה תהיה סיכה ומצאנו בהלכה הבדלים בן רחיצה לסיכה, (באמת כן הוא משמעות לשון הפסוק המלמד סיכה כשתיה, "כמיין בקרבו וכשמן בעצמותיו" משמע "שמן בעצמותיו" ולא מיין, דמיין אסורים רק בשתיה "בקירבו")

עולה דנח' הראשונים במה יש איסור סיכה - לתוס' בנדה אסור לסוך רק בשמן, וברשב"א נראה שאף ביינ, ולתוס' ביומא אסור לסוך בכל דבר שמן, כשומן, וחלב, ומ"מ במיין וודאי לכ"ע אין סיכה.

סיכה כשתיה ביוה"כ

סיכה אסורה ביוה"כ, נח' הראשונים האם מדאוריתא או מדרבנן, ויש לדעת האם סיכה אסורה מדין עינוי, או יש גם דין סיכה כשתיה ביוה"כ,

והנה התבאר דלדעת תוס' ביומא אין דין סיכה כשתיה כלל חוץ מתרומה, וע"כ ביוה"כ סיכה אסורה מדין עינוי, (אומנם בגר"א או"ח שכו' נראה שהבין בתוס' דביוה"כ ההוא מדין סיכה כשתיה מדרבנן, דכן הוא פשוט לשון המשנה בשבת דסיכה ביוה"כ מדין סיכה כשתיה, וכתב דאין לומר דביוה"כ סיכה אסורה מדין עינוי, דהא בלשון המשנה כתוב "מנין לסיכה כשתיה ביוה"כ", ודוק').

ברא"ש בדמאי עולה שביוה"כ סיכה אסורה מדין סיכה כשתיה, ע' להלן.

ובדעת הרמב"ם ודעימיה שסיכה כשתיה אסורה בכל התורה, ועוד דס"ל לרמב"ם דה' עינויים מדאוריתא, יל"ע האם סיכה ביוה"כ אסורה מדין עינוי, או אף מדין סיכה כשתיה כבשאר איסורים, והאם סיכה ביוה"כ גידרו שונה.

בפשטות היה נראה שביוה"כ אסור אף מדין סיכה כשתיה מדאוריתא, ובאמת כן הוא פשוט לשון המשנה בשבת דביוה"כ יש דין סיכה כשתיה, "מנין לסיכה שהיא כשתיה ביום הכפורים אף על פי שאין ראייה לדבר זכר לדבר שנאמר ותבא כמים בקרבו וכשמן בעצמותיו" כן נראה בפר"ח שלרמב"ם דסיכה כשתיה מדאוריתא ה"ה ביוה"כ, וכן נראה בשער המלך עי"ש.

אולם למש"כ הגר"י שרק לענין החפצא של התרומה יש דין סיכה כשתיה, ועולה דמדאוריתא אין דין סיכה כשתיה ביוה"כ, וסיכה ביוה"כ אסורה מדין עינוי, וסיכה שלא לתענוג אסורה לרמב"ם מדין סיכה כשתיה מדרבנן, ויתבאר להלן.

(ביאור הדרשות באיסור סיכה

לדעת תוס'

כתבו תוס' לבאר אמאי צריך "ולא יחללו" והדרשה מתהילים של "ותבא כמים" וגם הדרשה מדינאל "וסוך לא סכתי", וע' בתוס' מה ש' על "ולא

מעשה אכילה נאסר רק אכילה ושתיה אולם אין סיכה מוגדרת כמעשה אכילה ושתיה, וה"ה ביוה"כ דהאיסור הוא במעשה אכילה אין הלכה של סיכה כשתיה.

(באמת בדעת הרמב"ם אף דס"ל איסור סיכה כשתיה דאוריתא בתרומה, מ"מ לא מצאנו ברמב"ם שכתב דיש סיכה כשתיה דאוריתא בשאר איסורים, ולמש"כ הגר"י מבואר היטב, דאין סיכה כשתיה דאוריתא בשאר איסורים, דסיכה אינה מוגדרת כאכילה או שתיה, ורק בחפצא סיכה כשתיה, ואף דביוה"כ ס"ל לרמב"ם דאיסור סיכה דאוריתא, אין ראייה לדין סיכה כשתיה בשאר איסורים, ויתבאר להלן)

ומצאנו בראשונים ובפוסקים כמה דעות בזה, ע' בב"י ביור"ד קכג', ובט"ז קי"ז ד', ובנקה"כ שם, וע' ברמ"א או"ח שכו', ובגר"א ובבה"ל שם וכדלהלן.

עולה מהנ"ל שיש כמה דעות בזה - דעת תוס' ביומא שאין סיכה כשתיה כלל בשאר איסורים, דעת תוס' בנדה ומרדכי וסה"ת יש אסור סיכה כשתיה בשאר איסורים, דעת האו"ח שיש סיכה כשתיה בשאר איסורים והתירו במקום צער, דעת האורחות חיים דאף בשאר איסורים יש דין סיכה כשתיה ואסור בכ"ג (ואף שביוה"כ התירו במקום חטטין וכד', אפ"ל דבשאר איסורים היות והחפצא אסור חמור מיוה"כ דיסוד האיסור הוא מחמת העינוי).

הכרעת הפוסקים בדין סיכה כשתיה בשאר

איסורים

הרמ"א או"ח סימן שכו' נראה שהכריע כר"ת בתוס' להקל דאין סיכה כשתיה בשאר איסורים, דכתב שאסור לרחוץ בבורית שקורין זי"ף ובחלב שנימוח מחמת איסור נולד בשבת, משמע שבחול מותר ואין בחלב איסור סיכה כשתיה, וכ"כ הגר"א שם לדייק בדברי הרמ"א,

אולם הגר"א חולק על הרמ"א ופוסק דסיכה כשתיה בשאר איסורים אסור מדרבנן, (וז"ל הגר"א שם "משמע מדבריו דבחול מותר וכ"כ תוס' בספ"ד דנדה בשם ר"ת דמותר. ודבריו דחוקין דא"כ ביה"כ אין אסור אלא שמן דוקא אבל במרדכי פ"ה דשבת ובסה"ת וש"פ אוסרין").

ובט"ז נקט דלהלכה במקום צער אפשר להקל, והנקה"כ ס"ל דמדינא מותר וראוי להחמיר, ובמקום צער להקל,

ובבה"ל שם או"ח שכו' סעיף י' כתב דמנהג העולם להקל בסיכה כשתיה בשאר איסורים, ונהגו לרחוץ בסבון מחלב, ואם אם יכול להשיג סבון של היתר ראוי להחמיר, (וז"ל הבה"ל שם ד"ה "בשאר חלב" עיין בביאור הגר"א שדעתו כדעת הרבה מגדולי הפוסקים דאף בחול אסור דסיכה כשתיה ועכ"פ מדרבנן אסור ודלא כר"ת וסייעתו שהתירו בזה לגמרי. מיהו מנהג העולם לרחוץ בבורית שלנו הנעשים מחלב ורק איזה מודקדים זהירין בזה. ואם מצוי להשיג בורית שנעשים שלא מחלב בודאי נכון לחוש לדעת המחמירין בזה").

עולה לנו שמנהג העולם להקל דאין סיכה כשתיה בשאר איסורים, ומ"מ במקום צער כתבו הפוסקים דוודאי מותר ולא חששו לסיכה כשתיה. (נפק"מ לסוך חולה באיסור, ואכמ"ל)

סיכה של תענוג בין סיכה שאינה של תענוג וכ"כ הר"ן והביא מהירושלמי דאסור אף סיכה שלא לתענוג.

האם סיכה חמור מרחיצה

השו"ע לא כתב להדיא כהרמב"ם דסיכה אסורה אף שלא לתענוג, אלא בדין סיכה בתריד' שינה הלשון ואסר לסוך אף שיש זוהמה,

דהנה בדין רחיצה כתב השו"ע סימן תריג' א' "אסור לרחוץ ביום הכיפורים, בין בחמין בין בצונן ואפי' להושיט אצבעו במים אסור. ואם היו ידיו או רגליו או שאר גופו מלוכלכים בטיט או בצואה, או שנטף דם מחוטמו, מותר לרחצם שלא אסרו אלא רחיצה של תענוג".

בדין סיכה כתב השו"ע סימן תריד' א' "אסור לסוך אפילו מקצת גופו, ואפילו אינו אלא להעביר הזוהמא אבל אם הוא חולה, אפילו אין בו סכנה, או שיש לו חטטין בראשו, מותר".

המג"א הבין שרחיצה וזוהמה שווים, והק' המג"א אמאי אסור סיכה כשיש זוהמה, ות' דסיכה הוי תענוג טפי, וכוונתו דמהות הסיכה יש בה תענוג, ולכן אסור סיכה בכ"ג ואף להסיר זוהמה, (ז"ל המגן אברהם סימן תריד' ס"ק א' "צ"ע מ"ש מרחיצה דשרי להעביר הזוהמא וי"ל דסיכה הוי תענוג טפי").

והט"ז חולק על המג"א דאין חילוק בן רחיצה לסיכה ואף ברחיצה אסור להעביר הזוהמה, ובתרויהו ברחיצה וסיכה התירו להוריד ליכלוך.

מח' מג"א וט"ז

עולה דנח' הט"ז ומג"א בתרת', ברחיצה, ובסיכה -

בדין רחיצה נח' האם מותר להעביר זוהמה ע"י רחיצה, המג"א מיקל והט"ז מחמיר.

המ"ב בתריג' ס"ק ב' כתב ברחיצה דהעיקר כהמג"א דמותר להעביר זוהמה ע"י רחיצה, ונכון להחמיר את הט"ז.

בדין בסיכה נח' האם מותר להוריד ליכלוך ע"י סיכה, המג"א מחמיר והט"ז מיקל.

ג' ביאורים מדוע סיכה חמורה ואסור להוריד

לכלוך בסיכה

מצאתי בר' מנוח שביתת העשור ג' ט' ובמהרם בן חביב דסוברים כהמג"א, דאסור להוריד ליכלוך ע"י סיכה.

המג"א כתב לבאר דמהות הסיכה יש בה תענוג, ולכן אסור סיכה בכ"ג ואף להסיר זוהמה.

ר' מנוח כתב לבאר דדרך כל אדם לנקות ליכלוך במיין לכן מותר, משא"כ אין הדרך לנקות ליכלוך ע"י סיכה ורק דרך העשירים לסוך לנקות ידיו, ולכן לא ניכר שעושה להעביר הזוהמה אלא נראה שעושה לתענוג ואסור.

ובמהרם בן חביב כתב לבאר דהטעם שאסור להוריד זוהמה ע"י סיכה הוא, דמפני דאפשר ברחיצה, אם סך הרי זה לתענוג.

יחללו ועל קרא דדניאל ת', דאי מדניאל "מוסוך לא סכתי", לא הייתי יודע דווקא סכיה, ואי "מוטבא כמים" הייתי אוסר אף סיכה ללא תענוג, (באמת דברי תוס' צ"ע האם הפסוק בדניאל מומעט סיכה ללא תענוג, וע' בהג' ראמ"ה בסוף הג"מ, ואכמ"ל)

עולה מדברי התוס' שביזה"כ רק סיכה של תענוג אסורה, אולם כתבו הרמב"ם והר"ן בשם הירושלמי שסיכה אסורה בכ"ג בן בתענוג ובן ללא תענוג, (ולהלן יתבאר דעת השו"ע בזה)

לדעת הרמב"ם

לדעות הרמב"ם ודעימיה דאף סיכה שלא לתענוג אסורה, תחזור ק' תוס' אמאי צריך שני מקורות גם "ותבא כמים" וגם "וסוך לא סכתי", ללמוד סיכה כשתיה, דא"א לת' כתוס' דמקרא דדניאל "וסוך לא סכתי", ממעטים סיכה שלא לתענוג דהא לרמב"ם אסור,

ואפ"ל ע"פ הגר"י, דדרשה של ולא יחללו" מלמדת סיכה כשתיה בחפצא, ולענין יזה"כ דהוא איסור אכילה א"א ללמוד מדין סיכה כשתיה, לכן צריך קרא דדניאל דסיכה ביה"כ אסורה מדין עינוי, והדרשה המובאת במשנה בשבת "מוסוך לא סכתי" מלמדת שסיכה כשתיה מדרבנן, ואכתי יל"ע מדוע צריך את הדרשה "מוסוך לא סכתי" שהוא אסמכתא וזכר לדבר (כמ"ש במשנה בשבת), לומר שלבד מה שסיכה אסורה מחמת עינוי מדאורייתא, אסורה גם מדרבנן מחמת סיכה כשתיה, מה הנפק"מ בזה,

אלא הביאור דהנפק"מ מהדרשה של "וסוך לא סכתי", ללמוד לסיכה שלא לתענוג, דמדאורייתא אין איסור מדין עינוי, ומדרבנן יש איסור מחמת דין סיכה כשתיה.

ולפי"ז מתישבת ק' הלח"מ על הכ"מ בהל' ט' באב, הרמב"ם בה' תעניות ה' י' כתב דבט' באב אסור דווקא סיכה של תענוג, וכתב המ"מ דהדבר ברור דלא עדיף מיוה"כ, והק' הלח"מ שם הרי ביה"כ כתב הרמב"ם דאסור אף סיכה שלא לתענוג, ולפי משנת' דרק סיכה של תענוג אסורה מדין עינוי, וסיכה שלא לתענוג אסורה מדין סיכה כשתיה (ולגר"י מדרבנן א"כ בט' באב שהאיסור הוא מחמת עינוי, ולא מחמת סיכה כשתיה, מובן דוודאי ט' באב לא עדיף מיוה"כ שמדין עינוי אסור רק סיכת תענוג וכ"ש ט' באב שיהיה אסור רק סיכת תענוג.

להבנת הגר"א

לגר"א בסימן שכו' שהבין שביזה"כ האיסור סיכה הוא מדין סיכה כשתיה, וס"ל דאף ללא תענוג אסור אמאי צריך הדרשה מדניאל, אולי אפ"ל דאף אי איכא דין סיכה כשתיה, ז"א שהסך דינו כשותה, מ"מ היה הו"א דסיכה לא תהיה אסורה, היות דשורש האיסור ביה"כ הוא עינוי, ודווקא באכילה ושתיה שיש בהם איבוד נפש וכתא אסור, והיה ס"ד דבסיכה אינו עינוי הנאסר ביה"כ, לכן צריך הלימוד מדניאל דסיכה נחשב עינוי, ודוק' ואכמ"ל.)

סיכה שלא לתענוג ביה"כ

דעת תוס' ב'ומא דאין איסור סיכה ביה"כ שלא לתענוג ונלמד מקרא דדניאל שאסור דווקא סיכה של תענוג, ואפשר דהביאור דסיכה ביה"כ אסורה מחמת דין עינוי.

ברא"ש בדמאי עולה שלא רק ביה"כ אסורה דווקא סיכה של תענוג, אלא בכל האיסורים דין סיכה כשתיה היא רק בתענוג, ע' רא"ש במשנה בדמאי כתוב שמן שהגרדי סך באצבעותיו חייב בדמאי, והק' הרא"ש דהא ביה"כ אמרינן שסיכה אסורה רק לתענוג, ומדוע גרדי שסך לא לתענוג חייב, עולה מהרא"ש דבכל האיסורים דין סיכה כשתיה היא רק בתענוג (ועוד עולה מהרא"ש א' שביזה"כ סיכה אסורה מדין סיכה כשתיה, ב' הרא"ש השווה סיכה של יזה"כ לשאר איסורים ודלא כהגר"י ז).

הרמב"ם אוסר אף בסיכה שלא לתענוג ע' ברמב"ם הלכות שביתת עשור פרק ג' ט' "אסור לסוך מקצת גופו ככל גופו בין

ולביאור המהרם בן חביב יהיה מותר, דכל שאין יכול להוריד ע"י המי"ם מותר
עולה דלכל הביאורים דביארו מדוע סיכה חמורה, מותר להשתמש באלכו'ל ביוה"כ.

אם סיכה אסורה ביוה"כ מחמת סיכה כשתיה

אולם באמת אכתי יש לדון דאם נבאר חומרת השו"ע בסיכה ביוה"כ מחמת דין סיכה כשתיה (וכמשנת' דכן משמע בפר"ח בשהע"מ), וביותר לדעת הרמב"ם דס"ל דסיכה אסורה אף ללא תענוג אם נימא דהוא מחמת דין סיכה כשתיה, (או דאורייתא לפר"ח, או מדרבנן לגר"ז), האם יהיה מותר להשתמש באלכו'ל ביוה"כ,

דבאמת לדעות שאין סיכה כשתיה בשאר איסורים (תוס' וכן פסק הרמ"א) א"א לבאר שסיכה ביוה"כ אסורה מדין סיכה כשתיה, ע"כ סיכה ביוה"כ הוא מחמת עינוי, ובפשטות אסור סיכת תענוג, ואף אם ננקוט כמ"ש השו"ע דסיכה חמורה ואסורה אף ללא תענוג, אפ"ל כמ"ש המג"א שסיכה בכ"ג נחשבת תענוג, והתבאר דלפי"ז יהיה מותר להשתמש באלכו'ל ביוה"כ.

אולם הדעות שיש סיכה כשתיה בשאר איסורים, וכמשנת' אפשר שאף ביוה"כ הסיכה אסורה אף מחמת דין סיכה כשתיה, ואפשר דלכן אסור אף סיכה ללא תענוג, א"כ אולי יהיה אסור להשתמש באלכו'ל ביוה"כ.

אולם נראה דמ"מ מותר לכ"ע להשתמש באלכו'ל ביוה"כ, דדנה התבאר דדין סיכה מצאנו בשמן, וי"א אף בחלב או שומן, וי"א אף ביין, אולם במי"ם וודאי אין דין סיכה, כמשנת' (דאלת"ה כל רחיצה תאסר גם מדין סיכה, והרי מצאנו חומרא בסיכה מברחיצה, וע"כ אין סיכה אלא בדבר שמן הנספג לגוף), ונראה דבאלכו'ל החומר אינו דומה לשמן ולא נספג בגוף אלא מתאדה ולכן אינו מוגדר כסיכה כלל ומותר להשתמש בו הוה"כ.

התבאר כמה טעמים להתיר מחמת איסור סיכה, להבנת המג"א, להבנת ר' מנוח, להבנת המהר"ם בן חביב, והתבאר דאף אי סיכה ביוה"כ מדין סיכה כשתיה מותר.

ולפי משנת' עולה דעדיף להשתמש באלכו'ל משטיפת ידיים בסבון.

עוד יש להוסיף שאף אי יש לו גם אלכו'ל ללא סבון (אלוורה) ואלכו'ל עם סבון (אלוורה), מ"מ א"צ להקפיד לקחת דווקא את האלכו'ל ללא סבון, דאין מעט הסבון הופך את השימוש בו לסיכה, כמש"כ החיד"א בשו"ת חיים שאל עד' נו' לענין מי וורדים לכהנים ביוה"כ שמותר ביוה"כ, דאי"ז נחשב לסיכה מחמת המי וורדים שבמי"ם, דאי"ז אלא מי"ם עם סבון ואי"ז סיכה.

עלה בידינו דמותר להשתמש באלכו'ל ביוה"כ, ואין בו לא איסור רחיצה ולא איסור סיכה.

לכאורה יהיה נפק"מ בן הטעמים אם התלכלכו ידיו מצואה ולא עוזר כ"כ לשתוף במי"ם (כגון אמא שהחליפה טיטול והתלכלכה וכד') האם מותר לשתוף עם סבון או שמפו

לכאורה למג"א דמחמיר בסיכה היות ומהות הסיכה יש בה תענוג, אפשר דיהיה אסור, ויש בזה כמה צדדים ואכ"מ, ולביאור ר' מנוח בכה"ג אין חשש מראית העין דכן הוא דרך כל אדם לנקות בסבון וכד' ויהיה מותר, ולהמהרם בן חביב כל שאין הליכלוך או הצואה יורד ע"י המי"ם, יהיה מותר מותר לנקות בסבון. (ומיהו אם מדלל השמפו במי"ם נראה דלכ"ע אי"ז סיכה ומותר).

נתינת אלכו'ל ביוה"כ

לכאורה היה נראה לומר דנתינת אלכו'ל מוגדר כמו להעביר זוהמה, דהא לכאורה אי"ז מוגדר כהורדת ליכלוך. יל"ע האם דנתינת אלכו'ל נחשבת רחיצה או סיכה,

אם אלכו'ל כרחיצה

אם נתינת אלכו'ל נחשבת רחיצה - למג"א דמותר להעביר זוהמה ברחיצה, א"כ יהיה מותר להשתמש באלכו'ל ביוה"כ, ולט"ז דאוסר להעביר זוהמה ברחיצה לכאורה יהיה אסור, ולכתחילה המ"ב כתב להחמיר כהט"ז.

אולם באמת י"ל דלכ"ע יהיה מותר, א' דהנה יל"ע מדוע לט"ז זוהמה אסור ומאי שנא מלכלוך דמותר, והביאור דלכלוך הוא דבר חיצוני הנמצא על האדם ובזה מותר רחיצה, משא"כ זוהמה וזיעה הוא בא מהאדם ומפריע לו להרגיש מעונג, ולכן אסור,

ולפי הבנה זו וודאי נתינת אלכו'ל היא כמו להסיר ליכלוך דהרי מה שנותן האלכו'ל מחשש שיש על ידיו חידקים ורוצה להסיר ממנו דבר חיצוני, ולכן אי"ז דומה לזוהמה שאסר הט"ז דהזוהמה המטרה להסיר ממנו ועי"ז מתענג.

ב' באמת נראה דאלכו'ל היות והוא מתאדה אינו מוגדר לרחיצה, ולכן אף לט"ז מותר.

אם אלכו'ל כסיכה

אם נגדיר את אלכו'ל כסיכה - לט"ז יהיה מותר כמשנת' דהט"ז ס"ל דסיכה ורחיצה שווים, ובארנו שנתינת אלכו'ל היא כמו להסיר ליכלוך, ומותר לפי הט"ז אף ע"י סיכה.

ולמג"א דלמד דהשו"ע החמיר בסיכה שאף להסיר ליכלוך אסור יש לעין האם מותר לתת אלכו'ל, אולם באמת נראה דלכ"ע יהיה מותר,

לביאור המג"א יהיה מותר דהרי ביאר דהטעם דסיכה חמורה הוא דיש בסיכה תענוג, ולכן אף להסיר ליכלוך אסור, והיות ובאלכו'ל אין כלל תענוג, אף למג"א יהיה מותר,

ולפי ביאור ר' מנוח בכה"ג יהיה מותר דאין בכה"ג חשש מראית העין דכן הוא הדרך לחטא ידיו ולדבריו יהיה מותר,